

vína - pozri *nevína*

vinári, vinárstvo - pozri *vinobranie; pivnica*

Okruh J. van Craesbeecka (pôvodne Holandský maliar z 2. polovice 17. storočia): Vo vinárskej pivnici (okolo 1650)

Vincennes - francúzske mesto v *Ile-de France*, s *porcelánkou*; výroba zahájená v 1738-40 bratmi Dubois pod ochranou kráľa; výroba *mäkkého porcelánu/fritového*; z podnetu markýzy de Pompadour prenesená výroba do *Sèvres*; výroba napodobňujúca *meissenský* a *čínsky porcelán* (pozri *chinoseria*), neskoršie prevažuje jemný kvetinový dekór a figurálne výjavy podľa Watteaua, Bouchera s použitím nových jasných farieb a bohatou škálou odtieňov; značka: skrížené iniciály L a letopočet

Vincent François-André - (†1816); francúzsky *neoklasicistický* maliar; bol vodcom neoklasicistického a historického hnutia vo francúzskom umení spolu so svojim súperom *Jacques-Louis Davidom*; bol ovplyvnený umením *antiky*, majstrami talianskej vrcholnej renesancie, najmä *Rafaelom* a svojim rovesníkom *Jean-Honoré Fragonardom*; pozri *francúzski maliari 18. st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/François-André_Vincent

https://www.google.sk/search?q=Fran%C3%A7ois-Andr%C3%A9+Vincent&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=wMBJzJLDXIVeM%253A%253BiyqDbw_DteezYM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.1zoom.net%25252F%25252Fwallpaper%25252F317839%25252Fz1334.5%25252F&source=iu&pf=m&fir=wMBJzJLDXIVeM%253A%252CiyqDbw_DteezYM%252C_&usg=_mHMrijZiZDJevxMfgniHpT1eaZVY%3D&dpr=1&ved=0CCoQyjc&ei=TYetVM_GH42rafylgqAK#imgdii=_&imgrc=wMBJzJLDXIVeM%253A%253BiyqDbw_DteezYM%253Bhttp%253A%252F%252Fwww.1zoom.net%252Fbig2%252F42%252F317839-alexfas01.jpg%253Bhttp%253A%252F%252Fwww.1zoom.net%252F%252F%252Fwallpaper%252F317839%252Fz1334.5%252F%252F3B3136%252F3B2587

F.-A. Vincent: Alcibades sa učí od Sokrata (1776)

Vincent z Ferrary - (†1419); *Oxfordský slovník svätcov*: *dominikánsky* rehoľník, ktorý sa narodil vo Valencii; rýchlo vynikal ako filozof a kazateľ, ktorý s úspechom obracal Židov na kresťanskú vieru; bezúspešne sa usiloval dosiahnuť zblíženie avignonského biskupa veľkej *schizmy* Pedra de Luna (Benedikta XIII.) a rímskeho pápeža Urbana VI.; Vincent odišiel a venoval sa kázaniu v rôznych častiach Francúzska, Španielska a Talianska (niektorí životopisci tvrdia, že bol aj v Anglicku a Škótsku); jeho hlavnými námetmi boli *hriech*, *posledný súd* a *večnosť*; svoje posledné tri roky strávil vo Francúzsku, najmä v Bretónsku a Normandii; po svojej smrti bol okamžite spontánne uctievaný; 1455 bol pápežom vyhlásený za svätého; jeho sviatok bol vyhlásený na 6.3apríl, ale vždy sa sviätli 5.apríla; ; jeho atribútom je *hviezda*; pozri *Karlov most*; *kresťanskí svätci*; *atribúty a symboly svätcov*

D. de' Roberti: Zázraky sv. Vincenta z Ferrary (predela Griffon oltára v kaplnke kostola San Petronio v Bologni, 1473)

Vincent zo Zarragozy - (†304); *diakon* a prvomučeník Španielska; známy je takmer výhradne pre svoje mučeníctvo; legenda o ňom je stará a nie je doložená očitým svedectvom; podľa nej bol Vincent obeťou perzekúcií zapríčinených výnosmi Diokleciána a Maximiána (porovnaj z tohto obdobia postavu sv. *Mórica*); najskôr ho uväznili a oslabili hladovaním; keď odmietol obetovať, mučili ho na škripci, opekali na ražni, opätovne žalárovali a dali do klady; nakoniec svojmu utrpeniu podľahol; k jeho pozostatkom sa hlási Valencia a Zaragoza, Lisabon, Paríž a Le Mans; jeho uctievanie v Anglicku je prastaré a zmieňuje sa o ňom Staroanglické *martyrológium*; z prednormanskej doby sa však uvádza v kalendári jeho obyčajný sviatok; v Anglicku mu zasvätili 6 prastarých chrámov; v umení je zobrazovaný ako diakon držiaci *palmu* alebo prežívajúci muky na ražni; sviatok má 22.január; pozri *viničový hrozen* (Hall), *bič* (Hall); *kresťanskí svätci*

Biedermann v súvislosti s heslom *havran*: havrany ochraňovali aj mŕtvolu sv. Vincenta alebo *Vincenta z Ferrary*

https://en.wikipedia.org/wiki/Vincent_of_Saragossa

<http://hodiemecum.hautetfort.com/archive/2008/01/21/22-janvier-saint-vincent-de-sarragosse-diacre-et-maryr-304.html>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Vincentius (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

Anonym: Sv. Vincent zo Zarragozy (16.st., Flámsko)

Vicentino Giuseppe Nicolò - (*1510); zvaný Rospigliosi; taliansky renesančný maliar a drevorytec; pracoval v Bologni asi v 1540; teho technikou bol *šerosvit*, v ktorom vyvinul veľa postupov;

https://en.wikipedia.org/wiki/Giuseppe_Niccol%C3%B2_Vicentino

G. N. Vicentino: Saturn (šerosvitový drevoryt, 16.st.)

Vinci Leonardo da - (†1519); všestranne renesančná osobnosť, taliansky maliar, sochár, architekt, prírodovedec, hudobník, spisovateľ, vynálezca a konštruktér; pozri *sfumato*, *kolorizmus*, *Posledná večera*, *kánon 1*, *karikatúra*, *kartón*, *kompozícia*, *krajinomalba*, *krása*, *krieda čierna*, *podmalba*, *Albertina*, *scorso*, *výtvarná pamäť*, *androgýn*, *Monna Vanna*; *Leonardeschi*, *L. Pacioli*

www v súvislosti s heslom *bottega*: Leonardo da Vinci bol súputníkom *Michelangelo Buonarrotiho*; Leonardo bol aj sochárom, aj maliarom a okrem toho architektom, hudobníkom, vynálezcom a ešte zvládol minimálne desať ďalších profesií; mimochodom, do mramoru, ktorý nahrubo otesal *Agostino di Duccio* a z ktorého *Michelangelo* urobil *Dávida*, mal zámer robiť aj Leonardo podľa ponuky *Piera Soderiniho*; lenže aj vtedy sa robil výber a sochu teda netesal on; *Soderini* nebol v podstate naklonený ani jednej strane, pretože sa vyjadril, že jednu stenu sály Veľkej rady by mal vymalovať Leonardo, druhú *Michelangelo*; to svedčí o veľkej vyrovnanosti oboch majstrov; Leonardo uchádzajúc sa o priazeň „investora“ *Lodovica Mora* sám o sebe prehlásil, že vyhotoví sochy, maliarske diela, stavby, dobývaciú a obrannú techniku a mnoho iného, porovnateľného s kýmkoľvek; *Moro* sa na toto tvrdenie (list sa dochoval), vyjadril, že buď je Leonardo tak neuveriteľne nafúkaný, alebo je jednoducho génius; pozri *Monna Vanna*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Renesancia>

http://it.wikipedia.org/wiki/Rapporto_sessuale

http://it.wikipedia.org/wiki/Codice_Atlantico

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Thyrus_\(staf\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Thyrus_(staf))

<http://www.wikiart.org/en/leonardo-da-vinci/mona-lisa>

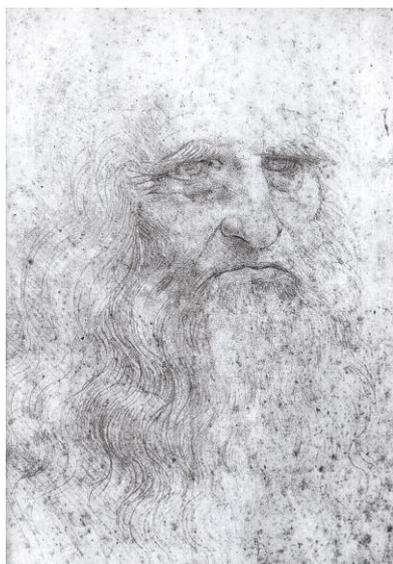
<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/527/drawings-of-leonardo-da-vinci-and-his-circle-galleria-degli-uffizi-in-florence>

https://www.google.sk/search?q=Annunciation+and+the+Unicorn&espv=2&biw=1852&bih=951&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwietNnUmMvLAhWpQpoKHRMoAbIQsAQIGQ#tbn=isch&tbs=rimg%3ACYIWOvhssISgIjgt4QVY a6LeXeRmLIZmRiG78Putc6Rtz2rPc sclInuEOpy-PyIS2x2nbiTQFvZ_1-NG4D7QxD3cDDCoSCS3hBVhrot5dEXMeGIRoBlS EKHIJ5GYuVmZGIbsREYjwe5Ib_1oUqEg nw-61zpG3PahGclSpWOrtJfSoSCc9yxyXWe4Q6EaF2e-vE4hs-KhIJnL4_1IhLbHacRvq0vsYtPYSQqEgluJNAW9n_140RHuTzSH2SBMEioSCbgPtDEPdwMM

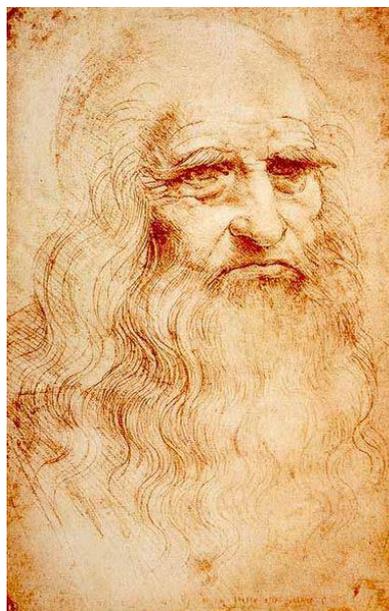
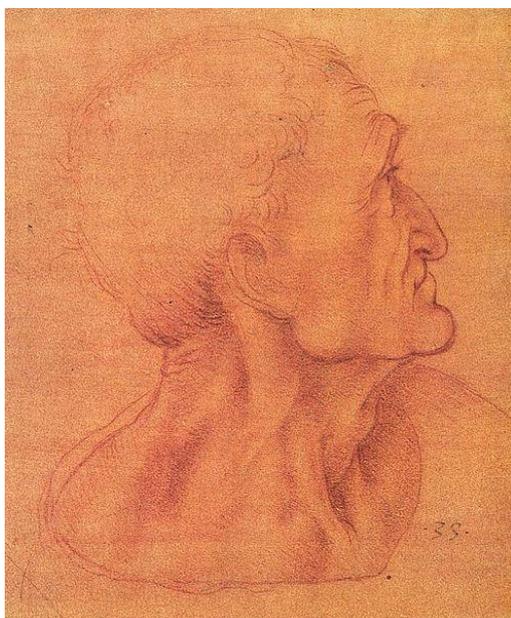
[EUj_1zkwiMaES&q=Annunciation%20and%20the%20Unicorn&imgc=SW0EQjUUNYVMvM%3A](#) (prehľad kresieb)

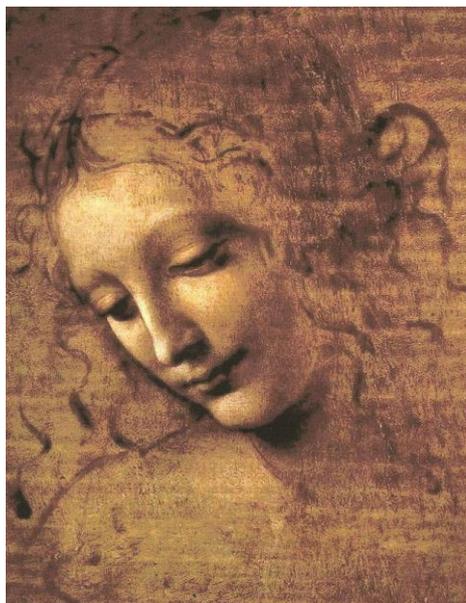
Leonardo da Vinci: Kľáčiaca Léda (1505-1507)

Leonardo da Vinci: Autoportrét (tuha na papieri)
Leonardo da Vinci: Portrét Ginevry de Benci

Leonardo da Vinci: Štúdia Judášovej hlavy (15.st.)
Leonardo da Vinci: Autoportrét (červená krieda)

Leonardo da Vinci: Hlava dievčaťa (1508)
Leonardo da Vinci: Groteskná hlava (1502)

Leonardo da Vinci: Karikatúra hlavy starého muža v profile (16.st.)

Leonardo da Vinci: Štúdia hlavy sv. Anny (15.st.)
Leonardo da Vinci: Štúdia hlavy Panny (1508–1512)

Leonardo da Vinci: Hlava ženy
Leonardo da Vinci: Štúdia k hlave Lédy

Leonardo da Vinci: Hlava ženy

Leonardo da Vinci: Muž s kopijou (1476-1480)
Leonardo da Vinci: Päť karikatúrnych hláv

Leonardo da Vinci: Klaňanie troch kráľov (1480-1482)
Leonardo da Vinci: Madonna Benois

Leonardo da Vinci: Svätý Ján Krstiteľ (1513-1516)
Leonardo da Vinci: Sv. Anna samotretia (1508 -1510)

Leonardo da Vinci: Portrét Giana Giacomo Caprotta (1502-1503)
Leonardo da Vinci: Ján Krstiteľ (1513-1516)

Leonardo da Vinci: Salai (koniec 15.st.)
Leonardo da Vinci: Anjel (1513-1515)

Leonardo da Vinci: Štúdia k Poslednej večeri s popisom apoštolov (15.st.)

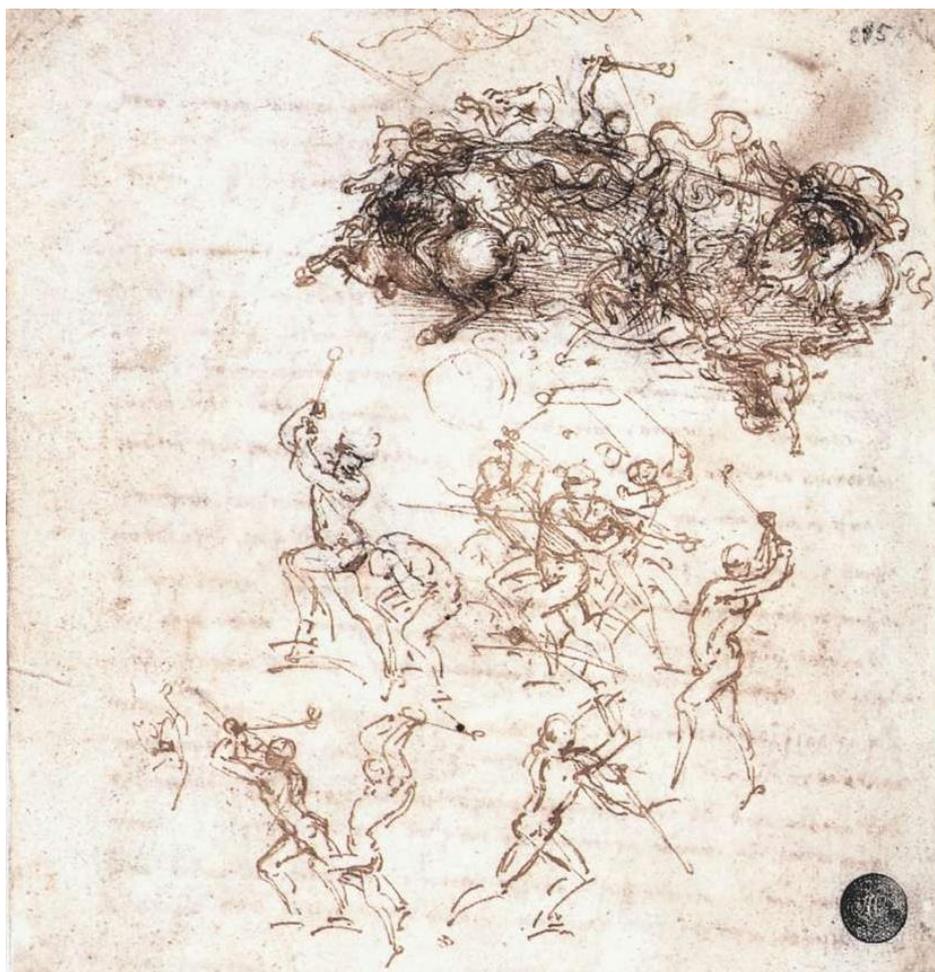
Leonardo da Vinci: Štúdia k Poslednej večeri s popisom apoštolov (15.st.)

Leonardo da Vinci: Posledná večera (1495)

Leonardo da Vinci: Štúdia bitiek jazdcov na koňoch a pešiakov (štúdia k Bitke pri Anghiari)

Leonardo da Vinci: Štúdia bitiek jazdcov na koňoch a pešiakov (štúdia k Bitke pri Anghiari)

Leonardo da Vinci: Skupina jazdcov v bitke pri Anghiari (štúdia)

Leonardo da Vinci: Hlava bojovníka (štúdia k Bitke pri Anghiari, 1504-1505)

Leonardo da Vinci: Hlavy dvoch bojovníkov (štúdia k Bitke pri Anghiari, 1504-1505)

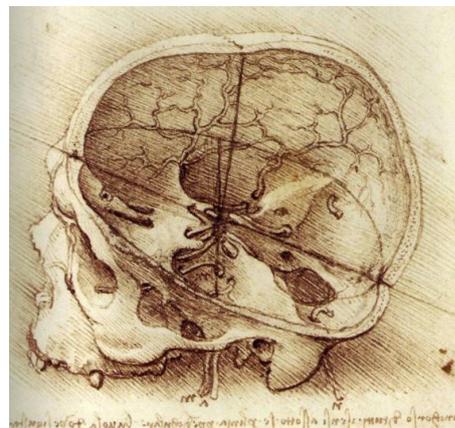
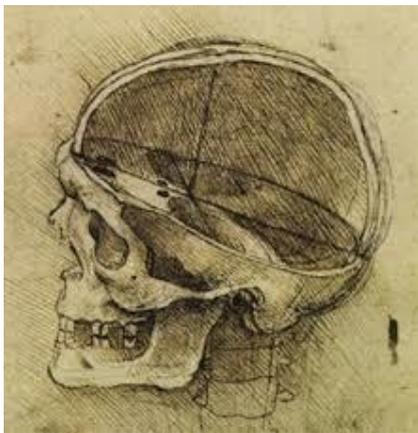
Leonardo da Vinci: Bitka pri Anghiari (štúdia, 15.st.)

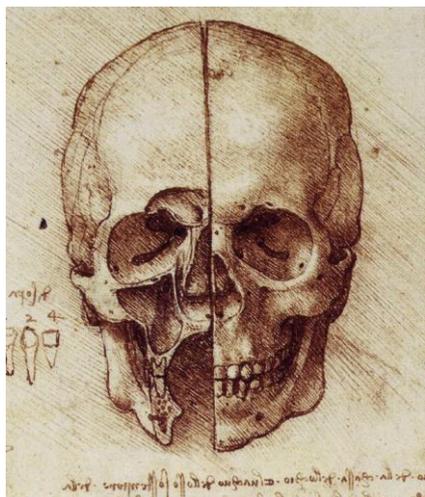
Leonardo da Vinci: Bitka pri Anghiari (kópia fresky v Palazzo della Signoria vo Florenci, 1504-1505)

Leonardo da Vinci: Madonna Litta (1490)

Leonardo da Vinci: Lebka (anatomická štúdia, 1489)
Leonardo da Vinci: Lebka (anatomická štúdia, 1489)

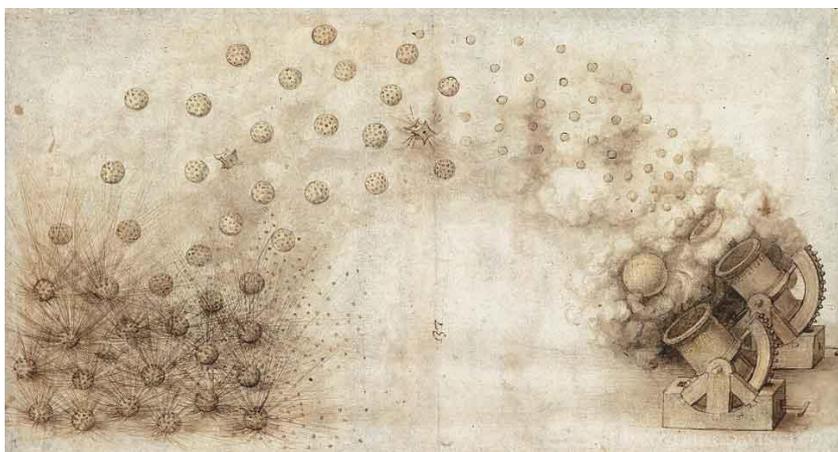

Leonardo da Vinci: Lebka (anatomická štúdia, 1489)

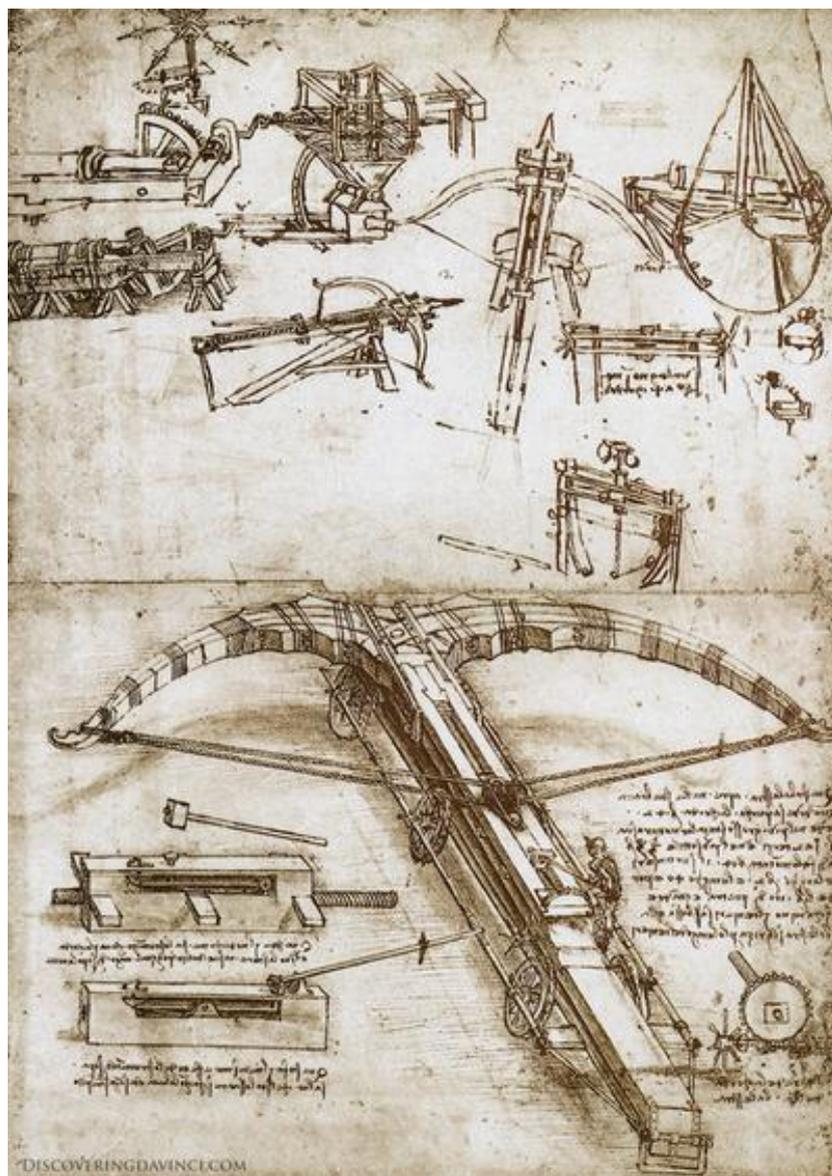
<http://itsjustlife.com/davincisdemons/theserpent/>

<http://wtfarthistory.com/post/47782217620/leonardo-and-war>

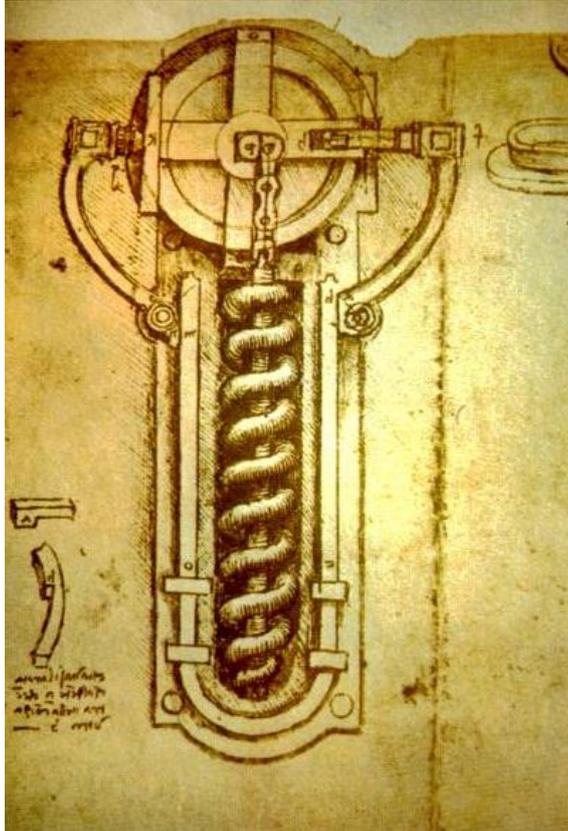
<http://www.lib-art.com/artgallery/12863-assault-chariot-with-scythes-leonardo-da-vinci.html>

Leonardo da Vinci: Delo (15.st.)

Leonardo da Vinci: Kuša (návrh, 15.st.)

L. da Vinci: Zámkové koleso (1500)

Vinckboons David - (†1632); pôvodom flámsky maliar holandského zlatého veku maliarstva; jeden z najplodnejších a najpopulárnejších maliarov a tlačových návrhárov v Holandsku; sám bol ovplyvnený P. Bruegelom st.; spolu s H. Bolom a Roelant Savery napomohol vývoju *žánrovej malby* v severnom Holandsku; narodil sa v Mechelen, rodina sa presťahovala do Antverp okolo 1580 a potom do Middelburgu po španielskej okupácii *Antwerp* v 1585; nie je pravdepodobné, že sa presťahovali z náboženských dôvodov do Amsterdamu; potom, čo sa oženil, žil v Sint Antoniesbreestraat rovnako ako mnoho iných umelcov a maliarov; podľa Karla van Mandera jeho jediným učiteľom bol jeho otec Phillipe, maliar akvarelov; David sa špecializoval na elegantné postavy v parku (*buitenpartij*) typu veselej poločnosti (angl. *merry company*), ako j na *kermis* a ďalšie dedinské slávnosti; jeho krajiny odrážajú jeho kontakt s Gillisom van Coninxloo; . Vinckboons prilákal množstvo študentov, medzi nimi boli Gillis d'Hondecoeter, Claes Janszoon Visscher a pravdepodobne *Izaiáš van de Velde*; pozri *holandskí maliari zlatého veku, amsterdamskí umelci, flámski maliari barokovi*

https://en.wikipedia.org/wiki/David_Vinckboons

https://www.google.sk/search?q=David+Vinckboons&espy=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&tbm=isch&sa=X&ved=0CBoQsARqFQoTCPO23p_a5MgCFYpbFAodcsQBXg&dpr=1

D. Vinckboons: Oslava sv. Šebastiána pred mestským domom Oudenaarde (kermesse, 17.st.)

D. Vinckboons: Záhradná spoločnosť (buitenpartij, 1610)

D. Vinckboons: Záhradná spoločnosť (buitenpartij, 17.st.)

D. Vinckboons, G. d'Hondecoeter: Ježiš uzdravuje slepého (1608)

vinčanská kultúra - archeologická kultúra rozvinutého *neolitu* z 2.pol.5.tis.pr.Kr. až 1.pol.4.tis.pr.Kr. v Srbsku a priľahlých oblastiach; rozvinuté hrnčiarstvo (tmavý leštený povrch s rytými ornamentmi), sídliskové domy

vinecká skupina - Dudák v súvislosti s heslom *gotický sloh*: označenie pre skupinu románskych kostolíkov v oblasti dediny Vienc u Mladej Boleslavi; na románske stavby sa okolo 1200 aplikovali gotické detaily

Vines Antonio de - Wyngaerde Anton van den

vineta - 1.nálepka (napr. na fľaši), štítok, etiketa

2. knižná drobná ornamentálna kresba, najmä na počiatku alebo konci kapitol, pôvodne s námetmi *viníča* (pozri *knižná výzdoba*); pozri *kniha*

3. v úzkom význame ilustrácie sprevádzajúce texty *Knih mŕtvych*

Les Vingt - tiež *Société Des Vingt*; v preklade „Dvadsiatka“; belgická skupina pokrokových maliarov, sochárov a spisovateľov, ktorí spolu tvorili v Bruseli; pôsobila v rozmedzí rokov 1883-1893; propagovala myšlienky *Arts and Crafts movement*; skupina bola štýlovo rôznorodá: *neopresionizmus*, *symbolizmus*, *postimpresionizmus*, *Nabis*; tvorba jej členov inšpirovala *secesiu*; boli svojím programom blízki *vienskej secesii*; patri sem napr. Fernard Khnopff, Henry Van de Velde, J. Ensor

<http://www.britannica.com/topic/Les-Vingt>

https://en.wikipedia.org/wiki/Les_XX

https://www.google.sk/search?q=group+Les+Vingt&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbu=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj7y_bMponLAhVGEswKHTI7DkwQsAQIMO&dpr=1

J. Ensor: Kristov vstup do Bruselu (1888)

viníč, vinica - Biedermann v súvislosti s heslom *víno*: viníč je starodávna kultová rastlina, poznali ju už v *Oriente* a v *Egypte* (tu je dokázaná už v 3000pr.Kr. pod názvom erpi; tmavé plody viníčového strapca sa nazývali „*Hórove oči*“; v známej kresťanskej symbolike bol Kristus viníč a *učenici* jeho plody (viníčové strapce); *križ* a *strom života* sa často zobrazoval v podobe viníča a obračka symbolizovala *Posledný súd* na konci sveta; stredoveká zbierka *Gesta Romanorum* (asi 1300) uvádza, že *Noe* našiel divý viníč nazvaný *Labrusca* podľa medze (*labra*) pri poliach a cestách; keďže toto hrozno bolo kyslé, vzal *Noe* krv štyroch zvierat (*leva*, *baránka*, *prasaťa* a *opice*), zmiešal ju so zemou a urobil hnojivo, ktoré dal ku koreňom divého viníča; a tak hrozno zosladlo z krvi týchto zvierat; v *islame* je postoj k vínu dvojnásobný; podľa legendy anjela *Džibril* (*Gabriel*), ktorý vyhánal z *raja* *Adama* a jeho (v islame nemenovanú) ženu, mal s nimi súcit a z *rajskej záhrady*, pre prarodičov už uzavretej, im podal vínnu strapce; podľa inej verzie jeho palica

zmáčaná slzami súcitu vyrazila výhonky a jej ovocie bolo ako anjelské slzy, okrúhle a sladké; no diabol *Iblis* pričaroval tejto rastline *zlo*; v ranom kresťanstve vínný strapec predstavuje *Ježiša Krista*; *ornament* v tvare viničových listov a úponkov preniká počas *helenizmu* do *islamského umenia*

-v súvislosti s heslom *figovník*: v *antike* boli *figy* a *vinič* atribútmi *Dionýza* a aj falického boha *Priapa*, čo navodzovalo erotické asociácie; ovocím obsypaný figovník a vinič s *olivovníkom* symbolizujú podľa biblických prorokov bezstarostnosť *raja*

-v súvislosti s heslom *dudok*: okrem toho dudok údajne súvisel s rastom viniča

Becker: symbol *hojnosti* a *života* (*symboly života*); podľa *gréckej mytológie* vznikol vinič z *popola* z tela *Dionýza* zabitého *Titánmi* (*Dionýzos Zagreba*) a bol tak jeho *znovuzrodením* aj *emblémom*, lebo vedľa tohto príbehu sa Dionýzov život odvíjal aj inými cestami; Dionýzos bol preto v súvislosti s viničom zvaný „*Vínný muž*“, „*Kvitnúci*“, „*Strapec*“, „*Uvoľňujúci*“, „*Zasvätenec*“; v *Starom zákone* symbolizuje vinič prosperitu a *mier* a tiež vyvolený ľud, ktorý Hospodin ako vinič presadil do Egypta (*Izaiáš 5,15*); tento vinič dostal všetku starostlivosť, ale rodil iba plané strapce; preto boli vinice opustené a vydané nepriateľom; vinič a strapec patria k charakteristike zaslúbenej krajiny (*Numeri 13,20*; *Deuteronomium 6,11*); *Nový zákon* k viniču a vinici vzťahuje niekoľko razy v podobenstvách, napr. O robotníkoch na vinici (*Matúš 20,1-16*), O zlých vinohradníkoch (*Marek 12,1-11*); Kristus sám seba označuje za pravý viničový kmeň (*Ján 15,1*), ktorého sú jeho nasledovníci ratolesťami a „*Otec je vinár*“; v kresťanskom umení preto vinič symbolicky vyjadruje spojenie Krista s jeho nasledovníkmi

-v súvislosti s heslom *Maira*: v *gréckej mytológii* bol Maira pes aténskeho roľníka *Ikaria*, obľúbenca boha *Dionýza*, ktorý ho naučil pestovať vinič; na jednej ceste ho však zavraždili pastieri; jeho dcéra *Érigoné* sa oňho začala obávať a poslala Mairu svojho pána hľadať; pes ju dovedol k otcovmu hrobu a oboch zachvátil taký žiaľ, že dcéra sa obesila a Maira skočil zo skaly; keď sa o tom dozvedel Dionýzos, vzal všetkých troch na nebesia a vytvoril z nich súhvezdie *Panny* (*Érigoné*), *Pastiera* (*Ikarios*) a *Veľkého psa* (*Maira*)

Lurker: bujný vinič, ktorý sa v teplých krajoch vinie k slnku a dáva plody, z ktorých sa získava posilňujúci a opojný nápoj, sa v *Oriente* stal samozrejým symbolom *blahobytu* a *bohatstva*; v *Mezopotámii* pomenovali vinič „*zeleninou života*“; viničový list v sumerskom *znakovom písme* znamenal *život*; v *mandejskom* náboženstve sa otec všetkého *života* prirovnáva k viniču, ktorý „*rastie mimo svety*“; v inom mandejskom texte sa hovorí o viniču, ktorý obopína celú oblohu, pričom hviezdy sú strapcami hrozna; to nám pripomína predstavy o *strome sveta*; vinice a pestovanie viničov sú biblickými obrazmi vyvoleného ľudu: „*Vinice Hospodina zástupov je dom izraelský a muži judský siatbou, z ktorej mal potešenie*“ (*Izaiáš 5,7*); obraz viníc je vystriedaný obrazom viničového krika: „*Izrael je bujný vinič, plody iba pre seba nasadzuje*“ (*Ozeáš 10,1*); v *Piesni piesní* (7,12) zve nevesta svojho nebeského milenca do vinice: „*pozrieme, či vinič pučí, či otvorili sa lupienky kvetov, či rozkvitol granátovník - tam ja ti svoju lásku dám*“; vinica je zárukou Božej lásky, spájajúcej nebo a zem; viničový kmeň vykorenený z Egypta sa vďaka nebeskému záhradníkovi opäť rozrástol: „*Pripravil si preň miesto, takže zapustil korene a zatienil zem. Hory prikryl svojím tieňom, jeho ratolesti sú ako Božie cédre. Svoje výhonky rozložil až k moru, svoje úponky až k rieke Eufkrat*“ (*Žalm 80,9-12*); zato neverný ľud Hospodin strašlivo trestá a vinicu „*rozrýva ako divoký kanec z lesa*“ (*Žalm 80,14*); zvedovia priniesli z *kanaánskej zeme* obrovské viničové strapce: „*niesli ich po dvoch na drúku*“ (*Numeri 13,23*) ako znamenie bohatstva *zasľúbenej zeme* a naplnenie Božieho prísľubu; táto symbolika vrcholí v Ježišovom vyprávaní o hospodári, ktorý vysadil vinicu, ohradil ju múrom a pred svojím odchodom ju zveril nájomníkom; keď sa priblížila oberačka, poslal svojich služobníkov a žiadal diel úrody; neverní vinohradníci však niektorých jeho poslov zbili, iných zabili: „*Nakoniec k nim poslal svojho syna, mysliac si: Budú sa ostýchať môjho syna. Ale vinohradníci, keď uzreli syna, povedali si: Toto je dedič; poďme, zabime ho a privlastníme si jeho dedičstvo. Chytili ho teda, vyhodili z vinice a zabilí*“ (*Matúš 21,33-39*); *cirkevní otcovia* sa pochopiteľne stále vracali k obrazu viničového kmeňa a objasňovali ho; podľa *Cyrila Jeruzalemského* sa človek krstom stáva súčasťou viničového kmeňa; kto zostáva vo viere, „*porastie ako viničová ratolesť nesúca bohaté plody*“; veľké spoločenstvo viery, cirkev samotná sa tak stáva oným viničovým kmeňom, ktorý pokrýva celú zem a ktorého výhonky siahajú až k moru; veľký viničový strapec nesený dvoma mužmi symbolizuje *Spasiteľa* na kríži; tak ako strapec dozrieva pod vinárskym lisom, preliel za nás pod ťarchou kríža *Spasiteľ*

svoju krv; *Dieťa Ježiš* sa ňaťahuje po viničovom strapci ako symbolu *večere Pána*; tak na obraze *Svätej rodiny* od nemeckého ranorenesančného maliara a grafika *M. Schongauera* (predchodcu *A. Dürera*) *Mária* ponúka strapec *Jezuliatku*; v ranokresťanskom umení sa na hrobch objavujú obrazy viničových strapcov, symbolizujúcich nebeský život

Heinz-Mohr: v ranokresťanskom umení a v gotike sa symbol viniča užíva častejšie ako v románskom umení, ktoré malo sklon ku komplikovanejšej symbolike; podľa biblického jazykového úzu symbolizujú viničové hrozno ako každé *ovocie*, nielen požehnanie, ale aj kliatbu; vlastníctvo viniča môže byť rovnako výrazom mieru a bezpečia, ako aj predzvesťou súdu; vinič slúži ako obraz národa izraelského; postavy zaoberajúce sa spracovaním vína, *vinohradníci*, zberači, obsluha *lisu*, sa stávajú súčasťami podobienstiev; v umeleckej *ikonografii* sa odráža najmä Ježišov výrok, v ktorom sám seba označuje za vinič (*strom života*); na takýchto vyobrazeniach často vidíme *učenikov* sediacich na ratolestiach viniča, ktorý potom tvorí *paralelu* ku *koreňu Jesse*; tento ker má niekedy podobu kríža a tým sa prelína aj symbolika stromu a symbolika kríža; zber hrozna, často vykonávaný *erotmi*, poukazuje na *Posledný súd*; vo vinárskych oblastiach Francúzska a Nemecka sú obľúbené sochy *sv. Urbana*, patróna vinohradníkov (*viničový stĺp*); pozri *kresťanskí svätci*

-v súvislosti s heslom *Samael*: tvary Samiel, Samael a Sammuuel siahajú až do staroveku; tvar Sammael sa zachoval v Apokalypse Baruchovej (4,9), kde sa hovorí, že Sammuuel zasadil vinič, ktorý spôsobil pád *Adama*; Boh ho za tento čin prekliat a zo Sammuuela sa stal *Satan*

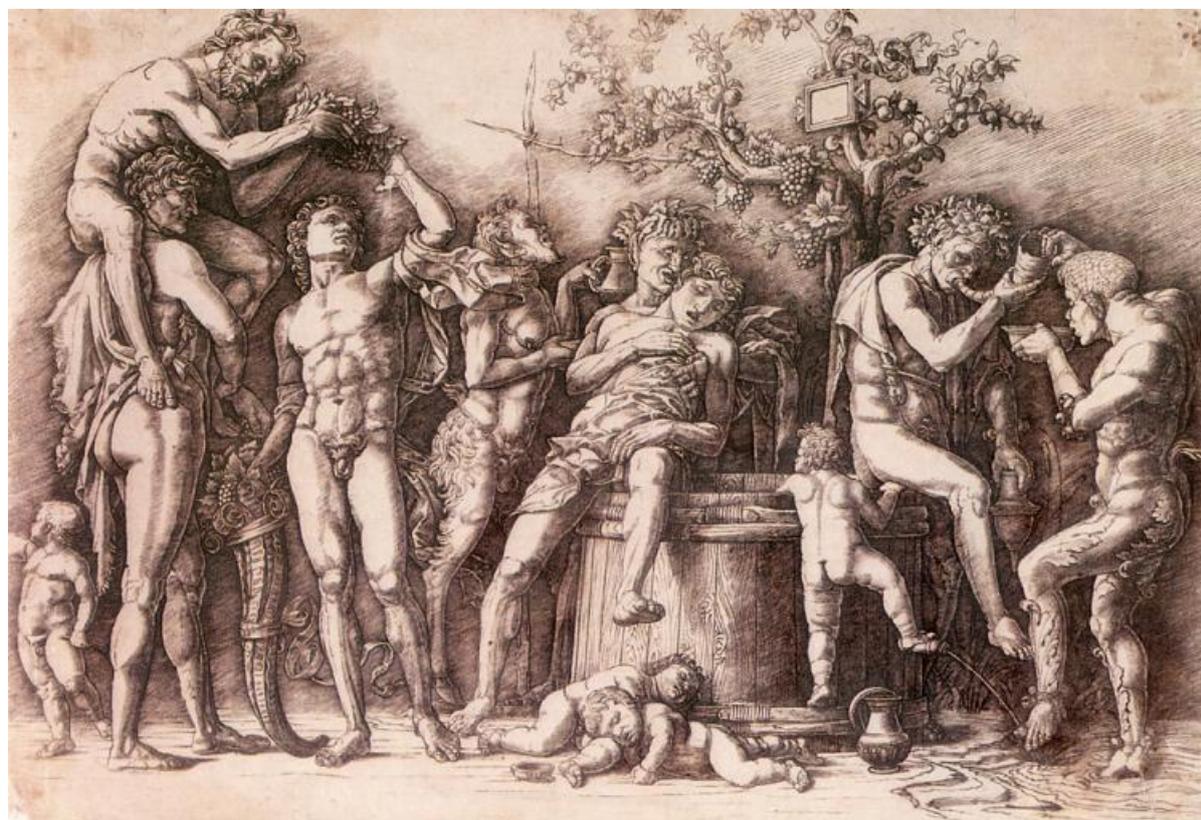
pozri *Dionýzos*, *Lykurgos*, *Melpomené*; *thyrsos/thyros*; *symboly číselné 5*; *vineta 2*; *enkarpa*; *palma víťazstva*, *víno*, *vinný lis*; *rastliny*

Priam Maliar: Dionysus so satyrmí vo viníci (červeno figurová amfora, Monte Abeton, Etruria, koniec 6.st.pr.Kr.)

Maliar Brygos: Dionýzos a Satyr (antická miska, 480 pr.Kr.)

A. Mantegna: Bakchus s vínnym strapcom (1470)

Xu Wei: Chryzantémy a bambusy (tuš na hodváb, kakemono, 16.st.)

B. van der Helst: Autoportrét (1655)

B. Beham: Hostina roľníkov (rytina, 16.st.)

viničový stĺp - Baleka: slp so sochou svätca (v Nemecku a Francúzsku *sv. Urban*); stĺpy stavané najmä v *renescancii* a *baroku* na ochranu viníc (pozri *apotropajný*); driek stĺpu bol zvyčajne reliéfne zdobený *viničom*; okrem spomínaných krajín tieto stĺpy boli stavané vo vinohradníckych oblastiach v Čechách (Mělník) a na južnej Morave; v Prahe stojí viničný stĺp so sochou *sv. Václava* od J. J. Bendla (1676) pri východnom nároží kostola *sv. Františka* na Křižovníckom námestí; pozri *stĺp magický*

viničový strapec/hrozno - Baleka: hrozno a *vino* sú symboly, ktorých význam je kladený hneď za význam *obilia*; zobrazenie veľkého hroznu zasľúbenej krajiny hojnosti vychádza zo skúsenosti národov východných krajín, kde hrozna dosahujú značnej veľkosti; pre svoj účinok bolo víno považované za božský nápoj oslobodzujúci od pozemských starostí a prinášajúci životnú radosť (kult *Dionýza*); symbolizovalo preto mladosť a večný život; na Východe bol viničový ker považovaný za bylinu života a bol symbolom nesmrteľnosti; u Sumerov bol viničový list znakom života; v umení viničové strapce aj listy boli symbolom jesene, ale aj samostatným významovým ozdobným prvkom (*mauzóleum* Konstance v Ríme, 4.st.; umenie *katakomb*); symbol viničového hroznu bol rozšírený vo východnom umení, v európskom umení v stredoveku

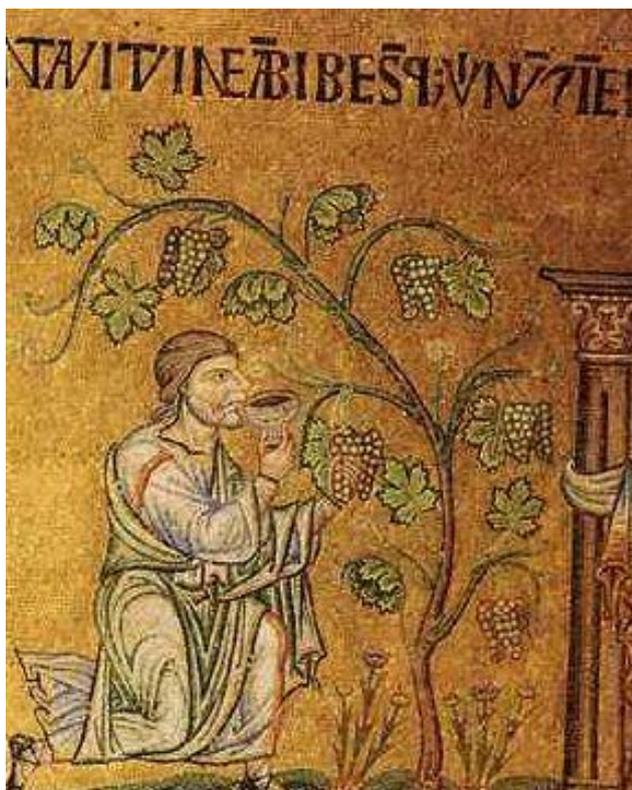
Hall v súvislosti s heslom *vinny lis*: námet hroznu neseného na kláte má v kresťanskom umení svoje miesto ako predobraz Krista na kríži; dvaja Mojžišovi zvedovia nesú na ramenách medzi sebou klát a z neho visí obrovský viničový strapec; v svetskom umení francúzsky maliar N. Poussin/pusen (barokový klasicizmus 17.st.) tento motív použil na personifikáciu jesene, jedného z *Štyroch ročných období*; Poussinov obraz je prejavom istej „devalvácie“ pôvodnej hĺbokej a zložitej kresťanskej symboliky a jej nahradenie jednoduchšou *žánrovosťou*

Biedermann v súvislosti s heslom *vino*: podľa islamskej legendy archanjel *Džibríl (Gabriel)*, ktorý vyhánal z *raja* Adama a jeho (v islame nemenovanú) ženu, mal s nimi súciti a z *rajskej záhrady*, pre nich už uzavretej, im podal strapec hrozna; podľa inej verzie jeho palica zmáčaná slzami súcitu vyrazila výhonky a jej ovocie bolo ako anjelské slzy, okrúhle a sladké

Hall: v kresťanskom umení je viničový strapec symbolom *eucharistického vína*, čiže Kristovej krvi, najmä ak sa hrozen znázorňuje s obilnými klasmi; klasy v spojení s viničovými strapcami symbolizujú *eucharistický chlieb*

Heinz-Mohr: samostatné zobrazenie Jezuliatka (nie na lone alebo v náruči Márie) je obľúbené od *stredoveku*; dieťa Ježiš si hrá v vtáčikom alebo v rúčke drží viničový strapec, ktorý v sebe nesie symboliku budúceho obetovania krvi

Eurotelevízia: vinič hroznorodý zrejme pochádza z údolia riek *Eufrat* a *Tigris*; v hrobkách egyptských faraónov sa našli jeho semienka; vinič pestovali starí Gréci, vďaka Rimanom sa rozšíril po celej Európe, aj k Slovanom; po vpáde Tatárov boli vinice na našom území zničené (z náboženských dôvodov: záporný vzťah *islamu* k alkoholu), preto uhorský kráľ Ondrej III. udelil r. 1291 *Bratislave* privilégiá na podporu *vinohradníkov*

Noe poľnohospodár (mozaika, Bazilika sv. Marka v Benátkach, 13.st.)

A. Birckmann: Deti

H. Wierix: Alegória Starého a Nového zákona. Boh pozoruje prepravu hroznového strapca (1607)

H. von Aachen: Chlapec s hroznom (1605)

G. Reni: Dieťa Bakchus (1615-1620)

J. D. de Heem: Bohato prestretý stôl s papagájom (1650)

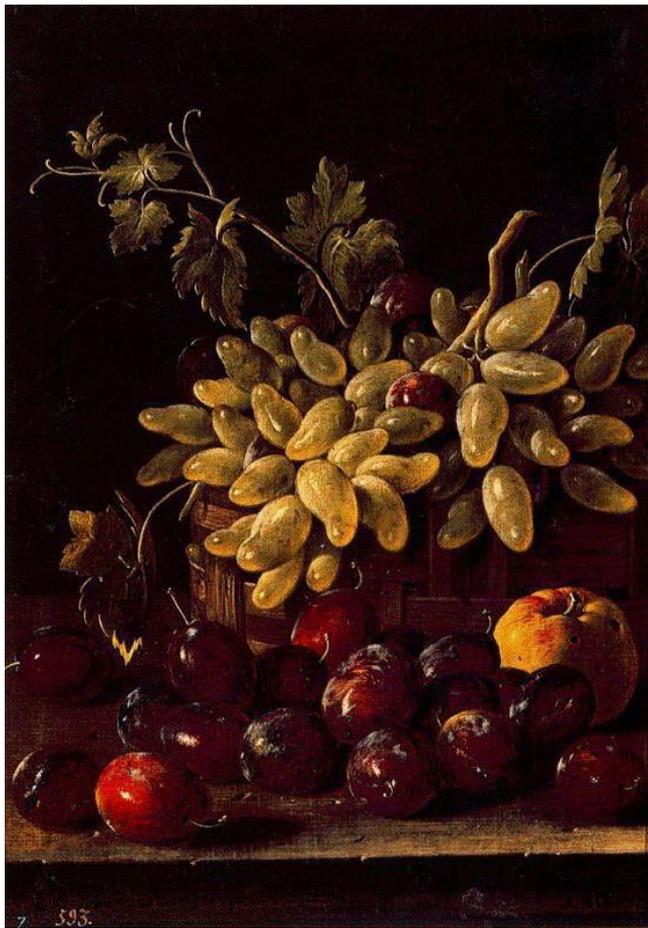
I. Soreau: Zátišie s košíkom hrozna, čerešňami, jahodami na stopke na rímse (17.st.)

Michelangelo di Campidoglio: Zátišie s hroznom (17.st.)

J. Ferrer: Zátišie s hroznom a granátovým jablkom (1781)

L. E. Melendez: Zátišie s ovocím (bodegón, 1762)

L. E. Melendez: Hrušky a hrozno (bodegón, 1771)

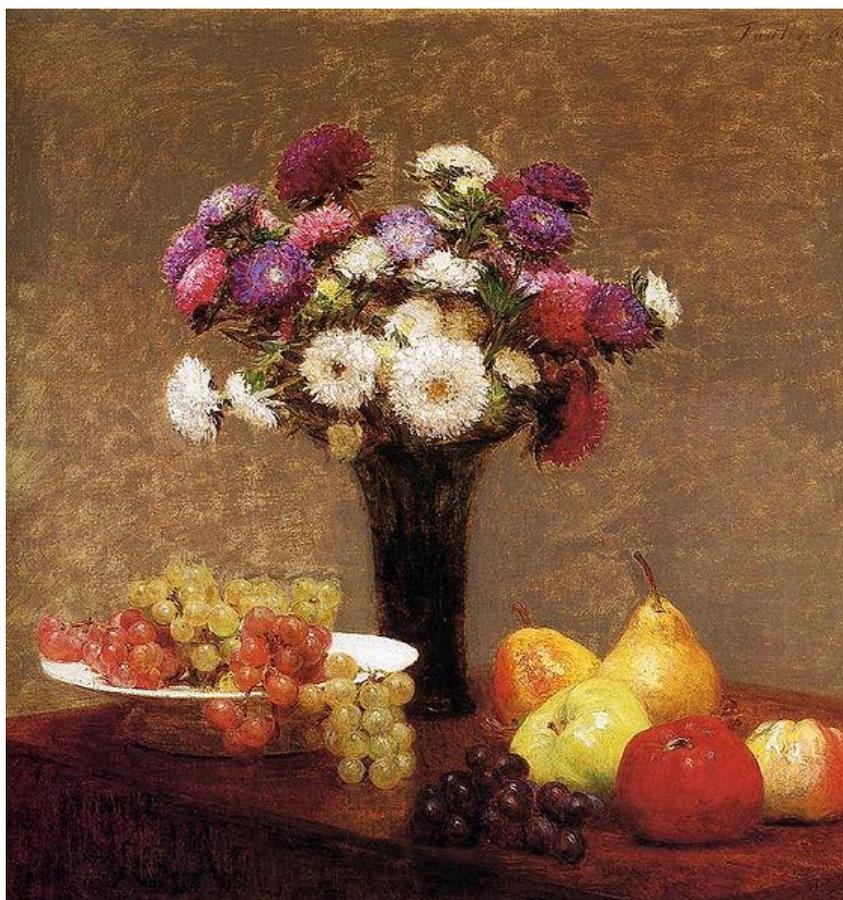
Taliansky maliar zo 17. - 18.storočia: Zátišie (1650-1750)

H. H. Fantin-Latour: Biele ruže, chryzantémy vo váze, broskyne a hrozno na stole s bielym obrusom (1876)

H. H. Fantin-Latour: Zátišie s kvetinami a ovocím (1865)

H. H. Fantin-Latour: Astry a ovocie na stole (19.st.)

P. Van Hanselaere: Mladá žena so strapcom hrozna (1820)

J. F. van Dael: Zátišie s ovocím (19.st.)

K. P. Briullov: Talianske poludnie (1827)

viničový veniec - *veniec z viničových listov*

„**Vínny muž**“ - pomenovanie *Dionýza*, ktoré odráža v sebe legendu o jeho smrti a znovuzrodení späťmi s *viničom* (vinič vznikol z *popola* Dionýza zabitého *Titánmi* (pozri *Titanomachia*))

vínny lis - 1. pozri *vinobranie*

2. v mytológiách pozri *mystický lis*

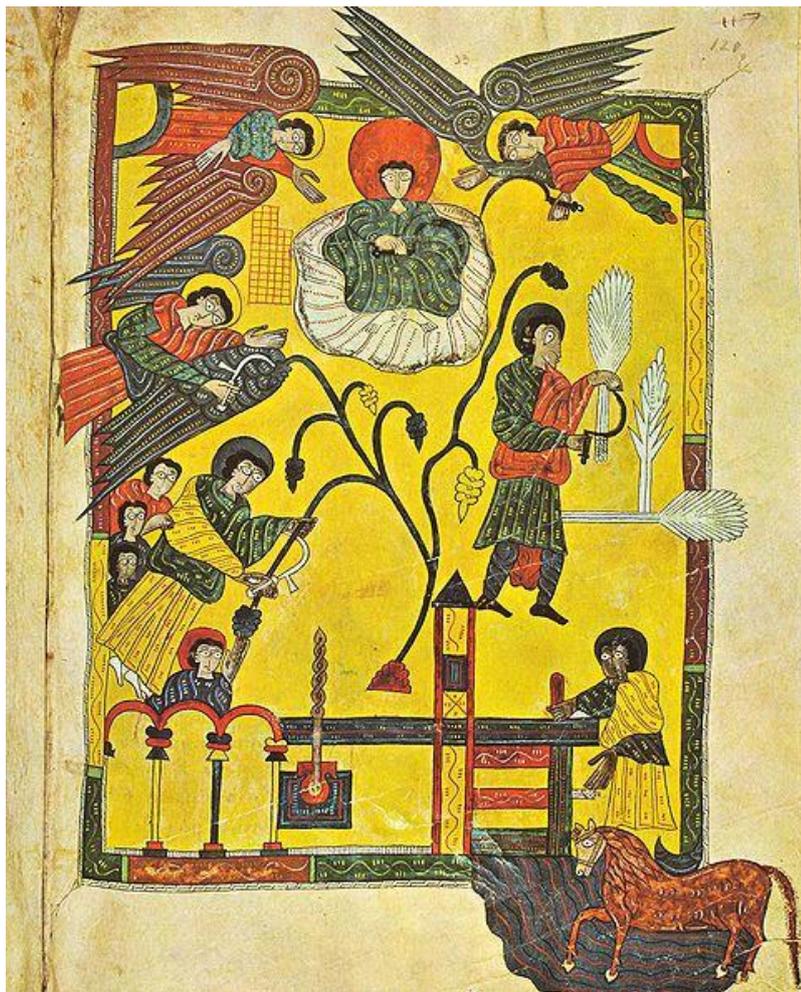
HB podľa Jörga Breua St.: September (augsburský mesačný obraz, 16.st.)

J. R. Weguelin: Lisovanie hrozna

Vínny lis Božieho hnevu - 1.alternatívny názov pre námiet *Hodina žatvy a obaračky* (14,14-20): „Anjel spustil srp na zem a zrezal vinič zeme a hodil do veľkého lisu Božieho hnevu“; Kristus sedí na oblaku, v ruke drží ako žezlo kosák a vysielal svojich anjelov tiež ozbrojených kosákmi; tí zberajú odrezávajú viničové strapce a hádzajú ich do *vínneho lisu* a iní súčasne žnú obilie; z lisu vyteká krv „a dosahuje až k zubadlám koňa“ (odkaz na 14,20); pozri *apokalyptické motívy*

2.alternatívny názov pre námet *Príchod kráľa kráľov* (19,15): „On bude ich (národy) spravovať železným prútom a sám bude tlačiť vínný lis rozhorčeného hnevu vševládneho Boha“

(14,14-19. Zatrúbenie šiestej poľnice. Hodina žatvy a oberačky). **Vínný lis Božieho hnevu** (Beatus Escorial, 950-955)

(14,19-20. Hodina žatvy a obračky). **Hrozna hnevu. Vínny lis Božieho hnevu** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(19,11-16. Príchod kráľa kráľov). **Jazdec verný a pravý. Vínny lis Božieho hnevu** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(14,14-20. Hodina žatvy a obračky.); **Vínny lis Božieho hnevu** (Apokalypsa Angers, 1373-1387)